

Таким образом, полученные экспериментальные данные свидетельствуют о том, что пероноспороз ежегодно в регионе исследований проявляет на данной овощной культуре большую вредоносность. Поэтому именно работа с признаком устойчивости внесет наиболее весомый вклад в повышение урожайности огурца.

Таким образом, в результате наших исследований отобраны перспективные селекционные линии огурца корнишонного типа, которые, на фоне высокого проявления ряда важных хозяйственных признаков, обладают в условиях напряженного естественного инфекционного фона стабильно высокой полевой устойчивостью к пероноспорозу.

УДК 633.15:632.9

**А. В. Бубнікович⁵, аспірант
Інститут рослинництва ім. В. Я. Юр'єва НААН**

АДАПТИВНІСТЬ ЗРАЗКІВ КУКУРУДЗИ ЗА СТІЙКІСТЮ ДО ШКІДЛИВИХ ОРГАНІЗМІВ В УМОВАХ СХІДНОЇ ЧАСТИНИ ЛІСОСТЕПУ УКРАЇНИ

У ґрунтово-кліматичних умовах Лісостепу найбільшої шкоди посівам кукурудзи завдають личинки коваликів, чорнишів і пилкоїдів, стебловий (кукурудзяний) метелик, а також численні захворювання. Втрати урожаю можуть досягати 15–20 %.

Рослини кукурудзи особливо чутливі до пошкоджень у період проростання висіяного насіння, розвитку проростків і молодих рослин. Донині не визначено адаптивних властивостей за ураженістю збудниками хвороб і пошкодженістю комахами зразків кукурудзи, які надходять в Україну через банк генетичних ресурсів рослин.

У досліді 2012–2013 рр. було задіяно 119 зразків кукурудзи, які мають різне походження. Серед зразків з України 63 види, США — 19, Росії — 9, Франції — 7, Канади — 4, Югославії — 3, Угорщини — 3, Швейцарії — 2, Словачії — 2, Польщі — 1, Іспанії — 1, Німеччини — 1, Нідерландів — 1, невідомого походження — 3 зразки. Матеріал був висіяний у науковій сівоzmіні Інституту рослинництва ім. В. Я. Юр'єва в умовах монокультури, тривалість якої сягає 30 років.

Висів зразків було проведено ручними кукурудзосаджалками квадратно-гніздовим способом, ширина міжрядь 70 см, розміщення гнізда на відстані 70 см, кількість рядків кожного зразка 3, облікова площа ділянки 14,7 м². Для

⁵ Науковий керівник — Петренко В. П., д. с.-г. н., проф., член-кор. НААН, гол. наук. співр. лабор. стійкості до біотичних чинників ІР ім. В. Я. Юр'єва НААН

групування зразків за рівнем стійкості в посіви було введено стандарти – районовані гібриди й елітні лінії.

У середньому за роки досліджень 11 зразків із 119 були уражені летючою сажкою (рівень ураження — 13,9 %), 8 зразків — шведською мухою з рівнем ураження 9,52 %. Пошкодження шведською мухою сприяло зараженню рослин пухирчастою сажкою. Із 8 зразків, пошкоджених мухою, 6 були уражені пухирчастою сажкою. Перші ознаки ураження хворобою відмічено на молодому листі і піхвах, починаючи з фази сходів. У кінці вегетації рівень ураження становив 7,14 %. Пошкодження кукурудзи стебловим метеликом було незначне. Із 119 зразків лише 4 були пошкоджені на рівні 4,76 %.

У результаті досліджень виявлено адаптивні за стійкістю до шкідливих організмів зразки кукурудзи, які надійшли в банк генетичних ресурсів рослин України з різних країн світу.

УДК 574.472: 633.63

**Ю. В. Васильєва, к. с.-г. н., О. О. Колесник, магістр
Харківський національний аграрний університет ім. В. В. Докучаєва**

ГРУНТОВА МЕЗОФАУНА БУРЯЧИЩ У ННВЦ «ДОСЛІДНЕ ПОЛЕ» ХНАУ ІМ. В. В. ДОКУЧАЄВА

Ґрунтові безхребетні (мезофауна) є важливим компонентом агроценозів. Вони використовуються під час вивчення впливу різних факторів і зручні для моніторингу навколишнього середовища. Представники мезофауни активно прокладають ходи, подрібнюють ґрунт або розсувають його часточки. Найбільш зручні для моніторингових досліджень дощові черви, личинки жуків-коваликів, великі жужелиці, деякі види мокриць і багатоніжок (Безкоровайная, 2001).

Дощові черви традиційно використовуються в дослідженнях агроценозів — вивчають вплив пестицидів, різних систем обробітку ґрунту та ін. Вони є найбільш цінними ґрунтоутворювачами. Люмбрициди не тільки здійснюють первинне руйнування рослинних решток, мінералізацію та гуміфікацію органіки, стимуляцію діяльності мікроорганізмів, але й беруть активну участь у формуванні ґрунтового профілю, аерації глибоких шарів ґрунту. Здатність до активних переміщень у дощових черв'яків розвинена слабо, тому зміни у якісному та кількісному складі цих безхребетних є показником будь-яких змін у ґрунтовому покриві (Чекановская, 1960).

Личинки коваликів — дротяники — у великій кількості заселяють різні типи ґрунтів, підстилку та гниючу деревину. Багато з них є важливими шкідниками сільськогосподарських культур. Завдяки тому, що вони є масовими компонентами ґрунтової ентомофауни, личинки коваликів відіграють суттєву